

Ki kezeli az elszabadult energiaárakat?

Dr. Navracsics Tibor

Egy dolog már biztos az Európai Tanács ma kezdődő ülése előtt: nem fognak szűkölködni az Európai Unió állam- és kormányfői a fontos napirendi pontokban. Az összes téma közül azonban a legnagyobb érdeklődést talán mégis az energiaárak kérdése fogja kiváltani. Míg a migrációs helyzet áttekintése - még ha rendkívül vitatott is - lassan megszokottá válik, hasonlóképpen a koronavírus-járvány mostani állása a kontinensen, addig az energia-árrobbanás igazi újdonság. Ráadásul emeli a vita tétjét, hogy a világjárvány által már hosszabb ideje próbára tett tűrőképességű társadalmak a közeledő telet is szem előtt tartva talán a szokottnál is türelmetlenebbül várják a megoldást.

Egyelőre senki sem találta a megoldást a prognózisok szerint hosszabb távon is velünk maradó energiaár-emelkedésre. Ugyanakkor ez természetesen nem jelenti azt a politikában, hogy a kormányok mentesülnének a felelősség terhétől. Az állampolgárok olcsóbb - vagy legalább megfizethetőbb - árakat akarnak, a kormányok pedig már csak a saját politikai túlélésük érdekében is igyekeznek megfelelni ennek a választópolgári elvárásnak.

Felelősség és szuverenitás elve ütközik itt: a tagállami kormányok egyrészt szívesen megszabadulnának az energiaárak szabályozásának hálátlan és sokszor költséges felelősségétől, ugyanakkor azt is tudják, hogy ennek a hatáskörnek az uniós szintre telepítése jelentős mértékben csökkentené saját - és országuk - mozgásterét egy, a tagállami szuverenitás szempontjából is fontos területen.

Az Európai Bizottság mindenestre megérezte a politikai lehetőséget és a felelősség pillanatát is az elhúzódó válságban. Október 13-án fogadta el [kommunikációját](#), amelyben az energiaárak kezelése terén a tagállamok számára rendelkezésre álló lehetőségeket veszi számba. Tekintettel arra, hogy az energiaárak meghatározása nemzeti hatáskör, a Bizottság kommunikációja inkább a lehetőségek felsorolását jelenti, egyrészt azzal a céllal, hogy segítsen a tagállami kormányoknak a megfelelő politika kidolgozásában, másrészt pedig, hogy kijelölje azt a határt ameddig egy tagállami kormány az európai uniós joganyag megsértése nélkül elmehet.

A dokumentum alapvetően két részre osztja a lehetséges kormányzati akciókat. Rövid távon javaslatai inkább az eseti kezelésre vonatkoznak. A jövedelemtámogatás, a számlabefizetések halasztásának engedélyezése vagy a kiszolgáltatott háztartások adóinak célzott és meghatározott időtartamra történő csökkentése olyan lépéseként szerepelnek a dokumentumban, amelyek ugyan piactorzító hatásúak, azonban az azonnali cselekvésnek köszönhetően jelentős segítséget nyújthatnak a rászorulóknak.

A középtávú intézkedések között azonban már a Bizottság sürgeti a tagállamokat az úgynevezett tiszta energiára való átállásra, a dekarbonizált és a reziliens energiarendszer kialakítására. Ennek keretében előtérbe helyezi a megújuló energiák hasznosítására vonatkozó javaslatokat, tovább megpendíti a tagállamok közötti esetlegesen kialakítandó együttműködést a közös beszerzés érdekében. A kommunikációban felsorolt úgynevezett eszköztárat a Bizottság október 14-én mutatta be az Európai Parlamentnek, most pedig az Európai Tanács elé kerül.

Noha minden bizonnyal hasznos, és a vitát háttérből segítő dokumentumról van szó, a vitát az Európai Tanácsban aligha a Bizottság kommunikációja mentén fogják folytatni. Az energiaárak kérdése ma nem módszertani, hanem politikai kérdés. Ennek a logikának megfelelően a kormányok a rövid távon megoldást - vagy legalábbis megnyugvást - hozó megoldásokat fogják keresni, és szélcsendesebb időkre halasztják a szerkezeti átalakításokat. Ezért aztán a mostani vita sem fog valószínűleg pontot tenni az ügy végére.

2021.10.21.

